

VÁLKA A MÍR

Katecheze pro děti ve věku 9 – 12 let

ÚVODNÍ HRA: SOUBOJ NA PAPIŘE

Děti vytvoří dvojice a každá z nich dostane jeden hrací list (Příloha 1). Hru vysvětlíme: hráči se střídají a každý z nich má vždy jeden „výstřel“ – rychlou čáru tužkou, jejíž stopa sahá až k „výzbroji“ druhého hráče. Kdo dřív „zasáhne“, a tedy vyřadí veškerou výzbroj druhého, vyhrál.

Pak se účastníků soubojů zeptáme, jak se jim hrálo?

Poté zadáme další úkol: na druhém listu (Příloha 2) je další soubor výzbroje, tentokrát ale jeden ze dvojice jí bude mít jen polovinu. Děti budou o strany losovat (např. si o ně „stříhnou“) – kdo prohraje, bude mít zbraní méně.

Po ukončení hry se ptáme znovu: Jak se vám hrálo teď? Kdo zvítězil? Jaké jste přitom měli pocity? Jak se cítil ten, kdo měl více výzbroje, a ten, kdo jí měl méně?

Vše, co budeme říkat, postupně zakreslíme na jeden z hracích listů druhé hry pastelkami různých barev. Postavy a domy kreslíme schválně na místa, kterými před chvílí při hře letěly jednotlivé „střely“.

Pokračujeme v reflexi následovně: *Vy jste měli k dispozici při hře jen nakreslenou, imaginární výzbroj a tužku. Ale co ještě je ve skutečnosti na opravdovém bojišti?* (Očekávané odpovědi: domy, města, nejen vojáci, ale i ženy, děti, staří lidé atd.)

Čí je země, kde se válčí? Většinou to není neutrální území, ale někomu patří, existují hranice státu, který má svou autonomii (na hrací list zakreslíme také hranici mezi státy).

A kromě toho ještě předtím, než nějaký boj začal, do situace zasahovaly jiné státy. Ty to dělají jak během boje, tak i v budoucnu (zakreslíme oblouky vlivů po pravé a levé straně „bojiště“). *Každý konflikt ve světě je totiž poměrně hodně složitá situace.*

TŘI UDÁLOSTI (podle potřeby můžeme vybrat jen některé)

Scénky jsou určeny k přehrání a následné reflexi. Uvedeme je například následujícím způsobem: My jsme právě hráli hru, která nikomu neubližuje. Ale jak víme, ve světě jsou skutečné války a skutečné boje. Ale pro příklad nemusíme chodit příliš daleko, ono se nebojuje jen ve válce, ale lidé často spolu bojují i v obyčejném životě, zlobí se na sebe, vymýšlí, jak by druhému udělali něco špatného, oplácí zlo zlem.

Pojďme si teď přehrát jednu takovou situaci ze školy, která se klidně mohla stát...

SITUACE I. (ve škole, mezi přibližně stejně silnými chlapci)

Pro děti můžete vytisknout následující dialog z Přílohy 3

P: „Půjčíš mi tužku?“

J: „Nepůjčím!“

P: „Proč?“

J: „Mám ji novou a nechci, aby se mi vypsala...“

P: „Ale vždyť já jsem ti půjčil už tolik věcí...!“

J: „Ale ty nebyly nové...!“

P: „Když ty mi nepůjčíš tužku, tak já ti taky nic už nikdy nepůjčím!“

J: „A nepůjčím a nepůjčím...!“

P: „Ty seš ale blbec!“

J: „Nejsem blbec! Ty seš blbec!“

P: „Já nejsem blbec – ty vole!“ a strčí do něj...

J: „Nech mně bejt!“ a strčí do něj.

P: Naštve se a zmuchlá mu papír, na který zrovna píše...

J: Vezme jeho sešit, hodí ho na zem a šlápne na něj.

Po sehrání dialogu se ptáme:

- Kde tahle hádka začala? (*Necháme děti odpovídat; dovedeme je k úvaze, že v hlavě, v srdci a v rozhodnutí toho, kdo řekl: nepůjčím!*)
- Co se stalo na konci? Vyhrál někdo? Jaký byl výsledek sporu? (*Necháme děti odpovídat; dovedeme je k úvaze, že výsledek je ZNIČENÍ nebo ztráta nějaké věci, ale také něčeho mezi námi; každopádně HORŠÍ stav, než byl na začátku*)
- Všimněme si: Něco zničit je vždy jednodušší než něco vybudovat nebo konat dobro. Řekněte mi: Kdyby někdo chtěl stavět dům, co všechno by k tomu potřeboval (*Děti odpovídají*). A jak dlouho trvá, než se takový dům postaví? (*Děti odpovídají*) A za jak dlouho je možné takový dům zničit? (*Dojdeme k tomu, že za poměrně krátkou chvíli*). Na tom vidíme, že vybudovat něco dobrého, je mnohem náročnější a obtížnější, než něco zničit. Když tedy chceme udělat něco dobrého, musíme se opravdu snažit a pustit se do toho naplno. To dobré pak musíme také chránit.
- Bylo by možné, aby příběh neskončil tak špatně? Jaké řešení byste navrhli?

SITUACE II.

Příběh se týká závažnější záležitosti: podle toho rovněž vyprávění uvedeme.

Vedle sebe žili dva sousedé. Jednomu patřilo velké hospodářství, byl bohatý a měl krávy, kozy, koně, slepice, spoustu dalších zvířat a velký dům s mnoha pomocníky. Ten druhý bydlel v malém domku jen se svým jedním pomocníkem a měl jen stádo ovcí. První zatoužil po sousedových ovcích, protože ovce ještě neměl, a tak mu je jednu po druhé kradl. Když na to okradený přišel, začal se bránit: postavil kolem svého pozemku zeď. Soused ale zeď přelezl a ovce mizely dál. Proto se okradený rozhodl, že bude své ovce bránit. Vzal si hůl a hlídal. V noci přišel soused pro jednu ovci, ale okradený ho zahnal. Soused mu pak vzkázal, že si pro zbylé ovce stejně přijde, protože je chce. Ten druhý se tedy připravil: uchystal si zbraně, aby svůj dům a ovce bránil. Pak ale přišlo osm pomocníků jeho souseda a také měli zbraně...

Nevíme, jak celý příběh skončil. Možná se ten druhý ubránil, protože chtěl moc a moc ubránit své ovečky, sám sebe i svého pomocníka.

Řekněte mi: jak to všechno **začalo**? Tím, že jeden ze sousedů neměl dost, chtěl víc, připadal si, že je důležitější... atd. A vůbec nemyslel na toho druhého, jak se asi bude cítit, když mu sebere jednu ovečku... Začalo to **v jeho srdci a v jeho rozhodnutí**: „Vezmu mu to!“ Začalo to tím, že v **sobě živil špatné a zlé myšlenky**, a ne dobré.

A to je situace, která se už týká každého z nás!

SITUACE III

Příběh využijeme, pokud se nám hodí.

Dvě sestry doma seděly s mobily na gauči. Přišla maminka a říká: „No, bylo by dobré dělat něco jiného... Nechcete si třeba zahrát na hudební nástroje?“ Odešla a zanedlouho to začalo...

T: Začala si vybalovat svou kytaru.

R: Začala si vybalovat svou flétnu.

T: „Já budu hrát tady...“

R: „Já taky budu hrát tady...“

T: „Ale já jsem si začala vybalovat kytaru dřív!“

R: „Ale já jsem tady seděla dřív!“

T: „A nemůžeš jít jinam?“

R: „Ne nemůžu...“

T: „Neee“ a začala křičet...

Ptáme se dětí: Kde se stala chyba? Jak by se tato situace dala vyřešit jinak? Vytvořte dvě skupinky a ty vymyslí své řešení nastalého konfliktu – obě pak zahrají před druhou skupinou scénku svého řešení.

INDIÁNSKÝ PŘÍBĚH

Jednou vyprávěl starý indián svému vnukovi o velké bitvě, která probíhá v nitru každého člověka.

Řekl mu: „Chlapče, ta bitva v každém z nás je bitvou mezi dvěma vlky. Jeden je zlý. Je to vztek, žárlivost, závist, smutek, sobectví, namyšlenost, hrubost, nenávist, sebestřednost a falešnost. Ten druhý je dobrý. Je to láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, naděje, empatie, štědrost, věrnost, soucit, důvěra a víra.“

Vnuk o tom chvíli přemýšlel, a potom se zeptal: „A který vlk vyhraje?“

Starý indián odpověděl: „Ten, kterého víc krmíš.“

(José Carlo Bermejo: Vlídne příběhy. Karmelitánské nakladatelství, 2013.)

CO KAM PATŘÍ – AKTIVITA K INDIÁNSKÉMU PŘÍBĚHU

Každý z nás v sobě může živit dobrého nebo špatného vlka... aneb rozlišování vět, které je živí.

Z Přílohy 4 vystříhneme obrázky černého a bílého vlka. Věty v tabulce rozstříháme na kartičky a promícháme.

- *Děti mají za úkol každou z nich přiřadit ke správnému vlkovi.*
- *Varianta: Jedno dítě za druhým si bere vždy jeden lístek, přečte, co je na něm napsáno a položí ho k patřičnému vlkovi. O umístění kartiček můžeme s dětmi diskutovat, na volné lístky můžeme doplnit vlastní věty.*

Dobrého vlka také živíme tím, že **jsme blízko Bohu**, který miluje všechny, přináší pokoj do lidského srdce, obrací srdce k dobrému, který nás potěší. Když jsme blízko Bohu, čerpáme od něj jeho lásku, pokoj a radost.

Jak můžeme být blízko Bohu? (*Děti odpovídají; zdůrazníme službu druhým a modlitbu*)

My sami teď hned nemůžeme změnit to, co se děje ve světě (na Ukrajině) špatného, ukončit války a boje. Ale můžeme pomoci, aby se stalo to nejdůležitější: modlit se za pokoj a lásku v našem srdci, za pokoj a lásku v lidských srdcích, tam, kde se bojuje.

ZÁVĚREČNÁ MODLITBA

Dobrý a milosrdný Bože, ty jsi náš nebeský Otec, dokonale nás znáš a miluješ. Proto se s důvěrou odevzdáváme do Tvých rukou.

Prosíme Tě za mírové řešení složitých situací ve světě (na Ukrajině). Prosíme Tě za světové státníky, aby stáli na straně dobra a našli sílu k vzájemné dohodě a usmíření. Prosíme Tě také za všechny oběti válek, sirotky, vdovy a uprchlíky. Obejmi je svou něžnou náručí.

Dej, ať kolem sebe šíříme pokoj, nejsme jeden druhému lhostejní a dokážeme si navzájem odpouštět.

+ Otče náš

+ Zdravas Maria

- Svatá Barboro, pomocnice v nouzi, oroduj za nás.
- Svatý Floriáne, ochránce v nebezpečí války, oroduj za nás.
- Svatý Ondřeji, patrone Ukrajiny, oroduj za nás.
- Svatí Cyrile a Metoději, patroni Evropy, orodujte za nás.
- Sv. Václave, patrone míru, oroduj za nás.
- Maria, Matko Boží a Královno míru, oroduj za nás.

Autor katecheze: David Žofák

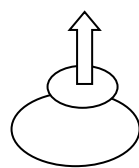
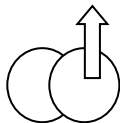
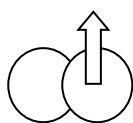
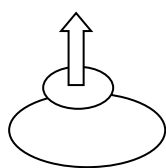
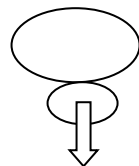
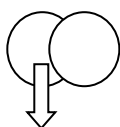
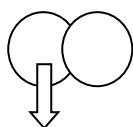
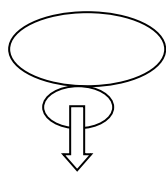
Následují Přílohy v tomto pořadí:

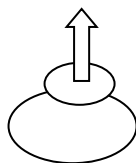
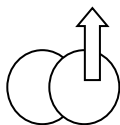
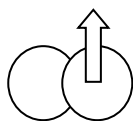
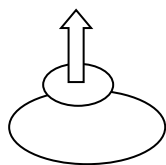
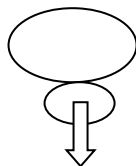
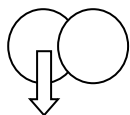
Příloha 1 – Herní plán pro první kolo hry

Příloha 2 – Herní plán pro druhé kolo hry

Příloha 3 – Dialog pro scénku ze Situace I.

Příloha 4 – Obrázky dvou vlků a tabulka vět

P: „Půjčíš mi tužku?“

J: „Nepůjčím!“

P: „Proč?“

J: „Mám ji novou a nechci, aby se mi vypsala...“

P: „Ale vždyť já jsem ti půjčil už tolik věcí...!“

J: „Ale ty nebyly nové...!“

P: „Když ty mi nepůjčíš tužku, tak já ti taky nic už nikdy nepůjčím!“

J: „A nepůjčím a nepůjčím...!“

P: „Ty seš ale blbec!“

J: „Nejsem blbec! Ty seš blbec!“

P: „Já nejsem blbec – ty vole!“ a strčí do něj...

J: „Nech mně bejt!“ a strčí do něj.

P: Naštve se a zmuchlá mu papír, na který zrovna píše...

J: Vezme jeho sešit, hodí ho na zem a šlápne na něj.

P: „Půjčíš mi tužku?“

J: „Nepůjčím!“

P: „Proč?“

J: „Mám ji novou a nechci, aby se mi vypsala...“

P: „Ale vždyť já jsem ti půjčil už tolik věcí...!“

J: „Ale ty nebyly nové...!“

P: „Když ty mi nepůjčíš tužku, tak já ti taky nic už nikdy nepůjčím!“

J: „A nepůjčím a nepůjčím...!“

P: „Ty seš ale blbec!“

J: „Nejsem blbec! Ty seš blbec!“

P: „Já nejsem blbec – ty vole!“ a strčí do něj...

J: „Nech mně bejt!“ a strčí do něj.

P: Naštve se a zmuchlá mu papír, na který zrovna píše...

J: Vezme jeho sešit, hodí ho na zem a šlápne na něj.

JAK BYCH MU, TO CO MI PROVEDL, MOHL OPLATIT?	TŘEBA TO TAK NEMYSLEL...
NA TO, CO MI PROVEDL, NIKDY NEZAPOMENU!!!	ODPUSTÍM MU TO!
UŽ JSEM VELKÝ – MŮŽU SI DĚLAT, CO CHCI!	ZEPTÁM SE HO NA TO!
KAŠLU NA TO, CO SI MYSLÍ!	PŮJDU MU NAPROTI.
JE MI JEDNO, CO CÍTÍ!	ZAJÍMÁ MĚ, CO SI O TOM MYSLÍ.
BĚŽ MI Z OČÍ!	JSI HODNÝ!
NEBUDU SE S TEBOU BAVIT!	NĚCO HEZKÉHO PRO TEBE MÁM.
TY JSI ÚPLNEJ BLBEC!	JSEM S TEBOU RÁD.